

Godaften.

I år er det hundrede år siden, Sønderjylland blev genforenet med Danmark. Nationen blev helet. Sønderjyderne kom hjem. Det skal vi fejre.

Dengang – i efterveerne af Første Verdenskrig – stod vores forfædre over for et afgørende valg. Skulle folket følge landet? Eller skulle landet følge folket?

Danmark valgte det sidste. En folkeafstemning blev udskrevet. Danmark blev genforenet. På fredelig og demokratisk vis. Der er nu respekt og hjerterum for det tyske og danske mindretal på begge sider af grænsen.

Genforeningen i 1920 fortæller meget om os danskere.

Store beslutninger om vores samfund – og fremtid – træffer vi klogt. Med holdbare resultater. Og vi gør det fælles.

* * *

I dag begynder vi på et nyt år. Vi tager også hul på et nyt årti.

Nu skal vi i gang med at tage de næste store skridt. Og sammen skabe et Danmark, der er endnu mere retfærdigt.

Det handler om os alle sammen. Men det starter med vores børn.

Dem vil jeg gerne tale om i aften.

Her på årets første dag kommer lidt mere end 100 børn til verden – altså her i Danmark.

Stort tillykke til alle de små. Og til alle jer forældre. Nogle af jer er nok allerede kommet hjem. Andre er stadig på fødestuen. Måske har jordemoderen eller sosu-assistenten lige været forbi med et lille dannebrogflag, et glas saftevand, en skive brød og lidt ost.

Det er en stor dag. Sjældent har et stykke ristet toastbrød smagt så godt som lige nu.

Et nyt liv er begyndt.

Vores familiebaggrund betyder meget for vores liv og fremtid.

Når jeg skal forstå mine egne værdier, min måde at være mor på, mit forhold til religion og traditioner. Mine politiske holdninger. Ja, sågar mine madvaner – så er der ganske meget, der har rod i min opvækst hjemme i Aalborg.

Vi former vores børn. Det er en vigtig del af det at være familie. Sådan lever vores danske kultur videre fra én generation til den næste.

Sammen har vi skabt et samfund. Bygget på tillid. Et velfærdssamfund. Hvor stadig flere har fået muligheder, som vores forældre ikke havde. Det kan vi godt være stolte af.

Stolte. Men ikke tilfredse.

For selvom vi nu skriver år 2020. Og selvom langt de fleste nyfødte børn selvfølgelig kommer til at klare sig godt. Så gælder det ikke for dem alle. Der er et mønster. For hvor godt vi klarer os i skolen. Vores arbejdsliv. Ja endda, hvor gamle vi hver især kan forvente at blive.

Det er ikke retfærdigt.

Jeg tror på et samfund, hvor det nytter at gøre en indsats. Ethvert menneske har grundlæggende ansvaret for sit eget liv.

Men vi kan ikke overlade hele ansvaret til den enkelte. Og da slet ikke til børn. Hvis børns opvækst bestemmer deres fremtid. Så er mønstret stadig for stærkt. Og fællesskabet for svagt.

Et nyt årti. En ny generation bliver født og vokser op.

Vi skal fejre og hylde mønsterbryderne. Men vi skal først og fremmest stå sammen om at bryde mønstret.

* * *

Vi har et særligt ansvar for de børn, der har det allersværest. Børn, der har oplevet misbrug, vold og svigt.

I Danmark er der flere tusinde børn, som ikke kan bo hjemme hos deres egen mor og far. Fordi deres forældre ikke kan passe ordentligt på dem.

For nogle uger siden havde jeg besøg af nogle af de børn her på Marienborg.

Vi spiste æbleskiver og klippede julepynt. Det blev også til en gåtur i haven. Børnene havde gnist i øjnene. Krudt i bagdelen.

Vi hyggede os.

Men vi snakkede også om ensomhed. Om mobning. Og om hvordan det er, når rollerne byttes rundt. Når børn bliver voksne før tid og skal passe på de mindre søskende. På tom mave – fordi køleskabet er tomt.

Andre udsatte børn har fortalt det samme.

Om at føle sig tvunget til at skulle se de forældre, der har gjort én ondt. Og samtidig føle skyld over ikke at være hjemme. For hvem passer nu på far og mor?

Vi kan tale om det med en distance. Som gør, at det er til at holde ud – for os voksne.

Det vil jeg ikke gøre.

Jeg vil sige det, som det er. Uden omsvøb.

Når samfundet reagerer for sent. Eller slet ikke reagerer. Når vi tager for mange hensyn til de voksne. Så betyder det, at der er børn i Danmark, som vokser op med omsorgssvigt og vold.

Det kan vi ikke forsvare. Det skal vi ikke forsvare.

Og de børn, der allerede er anbragte. De fleste af dem fortæller, at de har det godt dér, hvor de bor nu. Men virkeligheden er også. At vi som samfund ikke altid er gode nok til at passe på dem.

Der kan være mange opbrud. Nye plejefamilier. Flere opholdssteder. Forskellige sagsbehandlere. Skoleskift.

Ikke bare én gang. Ikke bare to gange. Men mange gange. Prøv at forestille dig, hvordan det må være. At pakke skoletasken. Møde op i en ny klasse. Igen. Forsøge at lære ansigter og navne at kende. Spekulere over, om man måske finder en ven? Og være bange for at om lidt. Så bliver man måske flyttet endnu en gang.

Det er en tung bagage på spinkle skuldre. For tung.

Jeg har truffet et valg.

Jeg vil altid stå på børnenes side.

Jeg håber, at I – der ser med – vil træffe det valg sammen med mig.

Det kommer med en pris. Det gør enhver svær beslutning.

Lige gyldigt hvor dårligt mennesker har det. Så vil vi alle sammen det bedste for vores børn.

Men i dag får nogle forældre for mange chancer. Måske i den bedste mening. Men når en 12-årig bliver fjernet fra hjemmet, så ligger der ofte 11 dårlige år bag.

Derfor må vi lægge berøringsangsten væk.

Også over for andre kulturer. Nogle forældre kommer fra lande, hvor vold mod børn er tilladt. Det er det ikke i Danmark. I Danmark er det forbudt at slå sine børn. Og piger skal have samme frihed som drenge.

Vi må træde i karakter som samfund.

Flere udsatte børn skal have et nyt hjem. Tidligere end i dag. Og vilkårene for anbragte børn skal være langt mere stabile.

Det vigtigste. Det helt afgørende for et lille barn. Det er at vokse op med tryk, kærlighed og stabilitet. Derfor bør flere udsatte børn også bortadopteres. Så de får en reel ny start.

Jeg ved godt, at det ikke er alle, der vil være enige med mig. Nogle vil sige, at vi skal forebygge mere. Hjælpe familierne.

Det skal vi. Men det vil ikke være nok. Vi må entydigt tage børnenes parti.

Lytte til dem.

I november skrev seks unge en kronik om det at være anbragt. Jeg har mødt jer. I har sagt kloge ord. Om hvordan det er at møde voksne, der ikke har forventninger til jer.

”Så har vi heller ikke forventninger til os selv”.

Sådan skrev I.

Jeres ord har gjort et stort indtryk på mig. Og fortæller, at der er noget vi skal huske som samfund.

At forventninger faktisk er et udtryk for omsorg. At vi tager hinanden alvorligt.

Vi må ikke – i misforstået hensyn – møde andre uden krav.

Fremskridt kommer kun, hvis vi tror på hinanden. Hvis vi i fællesskab tør sætte nye mål. Og sammen arbejder for at nå dem.

Det har vi før vist.

Danmark var det første land i verden, som besluttede, at alle børn skal have undervisning. Og vi var blandt de første lande til at afskaffe børnearbejde. Begge dele mødte modstand.

I 90'erne gik vi foran. Da vi gjorde det forbudt at slå børn. Ikke alle var enige. Også dengang mente nogen, at de voksnes ret kom først.

Nu skal vi skrive næste kapitel i børnenes Danmarkshistorie.

* * *

Et mere retfærdigt samfund starter med børnene.

Men det slutter ikke her.

Der er også uretfærdighed i den anden ende af livet. Når arbejdslivet slutter, og livets skjorte bliver for kort.

Tusindvis af danskere har hver eneste dag, år efter år, arbejdet for at forsørge sig selv og deres familier. Og for at vi kan tilbyde børn og unge gratis skolegang og uddannelse. Hver generation arver Danmark fra den forrige.

Det skylder vi vores ældre tak for. Og vi skylder at gøre det bedre. I vores ældrepleje. Og i tiden inden man kan gå på pension.

For nogle har knoklet så meget. At kroppen ikke kan blive ved.

Det er ikke retfærdigt, at I, der har haft det hårdeste arbejde. Eller været flest år på arbejdsmarkedet. Skal opleve. At velfærdssamfundet ikke er der for jer, når I har brug for det.

Hvis vi skal gøre op med den uretfærdighed. Indføre en ny ret til tidligere pension. Så bliver der brug for solidaritet.

Særligt fra alle os, der har haft mulighederne for at tage en længere uddannelse og er startet senere på arbejdsmarkedet.

* * *

At være forpligtet over for hinanden er det stærkeste bånd mellem os mennesker. Vi har brug for, at alle føler ansvar over for det land, vi lever i.

Desværre ser vi for mange eksempler på det modsatte.

Svindel med offentlige midler. Det er uacceptabelt. Et tillidsbrud.

I året, der gik, tog vanvidskørsel livet fra en ung betjent. Eksplosioner rystede København. Fremmedkrigere. Bandeopgør. Fyrværkeri brugt som chikane.

For få uger siden viste politiet igen sit værd. Flere blev anholdt. Mistænkt for at planlægge terror.

Vores myndigheder skal have de bedste redskaber. Derfor skal vi sætte hårdt ind mod bandekriminalitet. Skærpe straffen for vanvidskørsel i gaderne. Og give strengere straffe til de fremmedkrigere, der har vendt Danmark ryggen.

Vi skal være årvågne. Beskytte vores tryghed. Og dermed vores frihed.

* * *

Dengang for 100 år siden, da sønderjyderne kom hjem til Danmark. Da stod valget mellem, om folket skulle følge landet. Eller om landet skulle følge folket.

Vi valgte det sidste.

Sådan er det også i klimakampen.

I aften har jeg talt om de børn, der har det sværest. Men i de her år viser danske børn og unge også, at de aldrig har været stærkere.

I gik på gaden. I krævede handling. I har skubbet til jeres forældre og bedsteforældre. I gjorde Folketingsvalget sidste år til et klimavalg. Det er stærkt. I giver håb.

Hold fast i jeres engagement. Og bliv ved med at presse os voksne. Klimaet handler om jer og jeres fremtid.

Takket være jer har vi nu den mest ambitiøse klimalov i Danmark. Nogensinde.

Nu ser resten af verden igen i Danmarks retning.

Mere urørt skov, mere vedvarende energi. Flere forskningsmidler til fremtidens løsninger. Og en styrket grøn indsats i verden.

Vores udledning af drivhusgasser skal ned og vores natur skal have det bedre. Det kræver noget af os alle sammen. Vi ser ind i store forandringer i den måde, vi lever og producerer på.

Vi skal træffe beslutningerne klogt. Så de også gavner dansk erhvervsliv, beskæftigelsen og dansk økonomi. Og uden at uligheden stiger.

Men handle – det skal vi. Det skylder vi den jordklode, vi kun har til låns.

* * *

Jeg tror på Danmark. På vores samfundsmodel. Vores fælles stræben efter at skabe et stadig mere retfærdigt samfund.

Hvor vi igen styrker tilliden som vores fælles fundament.

Jeg tror på os.

Hvis vi vil. Så kan vi være et land, hvor ingen overlades til sig selv. Et samfund, hvor vi tager os af hinanden.

Et nyt år. Et nyt årti. Lad os bruge det. Til at huske dem, som ellers bliver glemt.

Godt nytår.